

...I NA PUSTYNI KARA-KUM

„Ciekawa i piękna jest roślinność pustyni; niezwykle i wcale nie monotony jest pustynny krajobraz. A badanie niezmiennych działalnością człowieka warunków ekologicznych piaszczystej pustyni pozwala poznać produktywność pustynnych

ekosystemów, dynamikę procesów przyrodniczych, metody opanowywania ruchomych piasków przez roślinność — fitomelioracji, możliwości wykorzystania zasobów roślinnych pustyni. Celom tym służy od pół wieku Park Narodowy Repetek; badania naukowe prowadzi się tam już od 1912 r., gdyż wówczas utworzono na tym terenie stację naukową Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego.

Park Narodowy Repetek zajmuje prawie 35 tys. ha wspaniałej pustyni. Nie jest płaska, jak się wydawała z samolotu; to falista równina dodatkowo rzeźbiona barchanami. Są tam prawie czyste piaski, są i pustynne „lasy”. Zdumiewa roślinność — krucha i delikatna, a jednocześnie wytrzymująca skrajnie ciężkie warunki. Różne na pustyni są zbiorowiska roślinne — od bardzo skromnych, ubogich, do najbogatszych zarośli saksaułu.

Saksauł — to drzewo o kształcie raczej krzewu o powyginanym, pokrzywionym, jakby żyłastym, grubym pniu, wiotkich gałązkach i zredukowanych liściach, delikatnych i kruchych, jasnozielonych, odrobinę rozbielanych. Również taka białowo-szara jest zieleń pustynnej akacji, niewielkiego, wiotkiego drzewka, przypominającego naszą młodą wierzbę płaczącą. Między luźnymi kępami saksaułu, pod ich ochroną rozwijają się różne gatunki traw, turzyc, rdestów i innych roślin zielnych.

Mimo skrajnie ciężkich warunków klimatycznych, w tym pustynnym parku narodowym występują 124 gatunki roślin wyższych, a świat zwierzęcy reprezentują ssaki (20 gatunków — głównie gryzonie), ptaki (25 gatunków odbywających tu lęgi), gady (20 gatunków, wśród nich szary wąż osiąga półtora metra długości, jest to najdłuższa jaszczurka w ZSRR) i ponad 1000 gatunków zwierząt niższych, głównie pajęczaków i owadów (m.in. jadowite tarantule, karakurty i skorpiony).

Ten stosunkowo bogaty świat organizmów żywych przystosował się do upałów długiego lata, gdy maksymalna temperatura powietrza sięga plus 50 stopni, a odsłoniętej powierzchni piasku — 77 stopni; zimą zdarzają się, choć rzadko, spadki temperatury do minus 30 stopni. Średnie roczne opady wynoszą 115 mm. Nic dziwnego, że w tych warunkach pustynne gatunki roślin nie żyją długo, np. stosunkowo długowieczne saksauły żyją 50—70 lat”.

Są to fragmenty bardzo interesującego reportażu J. Jacyny z podróży do Turkmenii, zamieszczone w 442 numerze „Życia i Nowoczesności”, dodatku do „Życia Warszawy” z 9 XI 1978 r.